

Merítés a KUT-ból XII.

BARCSAY JENŐ

(1900–1988)

festőművész emlékkiállítása

HAAS GALÉRIA, Budapest – 2008. október 17-től december 6-ig

*Kisfiú fehérgalléros ingben – 1923 körül
– olaj, vászon – 53x45 cm*

Testvérek – 1926 körül – olaj, vászon – 77x58 cm

Alkonyat – 1925 körül – olaj, vászon, 77x93 cm

Rejtett erővonalak mentén

Barcsay Jenő 1929 körül

A Haas Galéria Merítés a KUT-ból című kiállítás-sorozatának tizenkettedik tárlata az idén húsz éve elhunyt Barcsay Jenőről emlékezik meg.

A magyar konstruktív szemléletű festészet mestere, Barcsay Jenő nevét, mint a nagy sikerrű *Művészeti anatómia* című kötet szerzőjét ismerik szerte a világban.

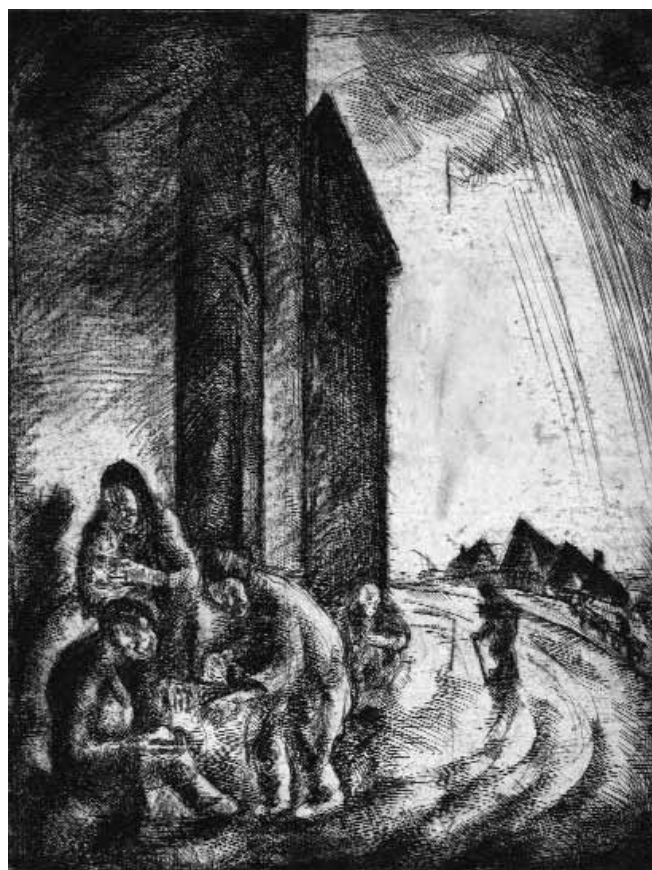
A művész pályája lényegében átöleli a XX. századot, életműve éppúgy magában foglalja az emberi alak és a táj drámai veretű, látványelvű megfogalmazását, mint a tiszta arányérzékű geometriával, színsíkokra bontott tér- és formakapcsolatok megjelenítését.

Az erdélyi születésű Barcsay 1919 és 1924 között tanult a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, ahol előbb Vaszary János, majd Rudnay Gyula festőosztályának, valamint Lyka Károly művészettörténésznek volt a növendéke. A szülőföldjét odahagyó, érzékeny lelkialkatú, és a „zseni magazinban”¹ többedmagával sokat nélkülöző fiatalember számára meghatározó élményt jelentettek a mesterek pártfogásában és a művésztársak közösségében töltött főiskolai esztendők. „Vaszary a konstrukció, Rudnay a lélek embere volt. Örülök, hogy e két mesternél tanultam, e két elemből alakul a művészet” – összegezte később benyomásait.² Festői formanyelvét a kezdetektől expresszív kifejezőerő és a monumentalitás iránti fogékonyság jellemzi. Korai, realizmusban fogant, az úgynevezett alföldi iskolához kapcsolódó munkái közé tartozik az alföldi „nagy sömmit” megjelenítő *Alkonyat* (1925 körül) című festménye, amelyen a magas égbolt gomolygó felhőtömegei már erőteljes festői vénát sejtetnek. Míg a táj megjelenítésével Barcsay ekkoriban nagyrészt elégedetlen,³ addig szemérmes rejtőzködése ellenére az „apostoli alkatú” Rudnay éles szemmel fedezte fel tanítványa portréiban a művészt és a lélekábrázoló erőt. A *Kisfiú fehérgalléros ingben* (1923 körül) sötét háttér előtt megjelenő, törékeny profil portréja és az esendőségében is megkapó *Női fej* (1923 körül) a meggyőző karakterábrázoláson túl arról a mély emberségről is tanúskodik, amely a fiatal festőt a gyöngösi művésztelepen *A falu bolondjára*-nak megfestésére inspirálta. Barcsay 1925-ben a főiskola nyári makói mű-

vésztelepét záró kiállítása alkalmával az alföldi iskola másik jelentős képviselőjével, Endre Béla hódmezővásárhelyi festővel is megismerkedett. Meghitt barátságukat Barcsay gyakori vendégeskedésén túl nemcsak sűrű levélváltásaik, hanem az az Endre Bélának dedikált testvérportré is tanúsítja (*Testvérek*, 1926 körül), amely a kettejük művészbarátságában és az ábrázolt gyermekek testvérkapcsolatában egyaránt felfedezhető odaadás és törődés hiteles megjelenítője.

Barcsay számára a saját festői nyelv kimunkálása mellett a kezdetektől rendkívül fontos volt a rajztudás minél alaposabb elsajátítása. Számos festőnövendékhez hasonlóan a főiskolán igen hamar bekapcsolódott a fiatal rézkarcoló nemzedék mestere, Olgyai Viktor grafikai osztályán folyó műhelymunkába.⁴ A bibliai és árkádiai jelenetek helyett azonban – több fiatal rézkarcoló kollégájához hasonlóan – Barcsay korabeli lapjain inkább a pusztabeli tanyákon és a város peremén élők nyomorúságos világa elevenedik meg (*Szegények*, 1924 előtt).

1925-ben Barcsay a makói művésztelepen értesült a párizsi ösztöndíj elnyeréséről, ugyanakkor első nagyobb bemutatkozására is sor került az Ernst Múzeumban.⁵ Az 1926 novemberétől Párizsban tartózkodó festőt egy ideig

Szegények – 1924 előtt – rézkarc, papír – 24,8x18,6 cm

Külváros (Meudoni táj) – 1930 – tus, tempera, ceruza, papír – 30x46 cm

teljesen lefoglalta a város és a múzeumok fölfedezése, nemigen tudott dolgozni.⁶ Öccse, Barcsay Dezső halálát követően – megfogadva Lyka Károly tanácsát – 1927 áprilisában Firenzébe utazott, és egészen június végéig Olaszországban maradt.⁷ Visszaemlékezése szerint: „Nekem való tájék volt. Csupa Cézanne-os tájat láttam, akkor kezdett Cézanne a véremmé válni. Jártam a dombokat, hegyeket, azt hiszem, három hétig nem beszéltem senkivel egy árva szót sem (...), folyton dolgoztam.”⁸

Barcsay hazaérkezése után láthatólag a lázas útkeresés időszakát élte. Egy rövid hódmezővásárhelyi látogatás után 1927 augusztusában már a Somogy megyei Igalon találjuk, ahonnan így ír: „Ez az ország egyik legszebb vármegyéje festői szempontból.”⁹ Barcsayt *Aba Novák* hívta meg a falucskába,¹⁰ ahol Kelemen Emil, Mattioni Eszter, Medveczky Jenő, Patkó Károly, Fonó Lajos, Bánk Ernő és Tarjáni Simkovics Jenő művészkollegáikkal együtt valamennyien dr. Baumgartner Sándor járási orvos vendégei voltak ezen a nyáron.¹¹ Barcsay nagyon sokat dolgozott, de érzése szerint ekkor még nem találta meg saját hangját. Azon túl, hogy felkavarták a párizsi élmények, *Aba Novák* festészete is mély benyomást tett rá.¹² 1927 szeptemberében – szintén a helyi orvos, dr. Németh Andor meghívására – már egy másik dunántúli falu, Törökkoppány adott otthont a lelkes festőtársaságnak.¹³ „Törökkoppány szép falu

volt. Festettem is ott, de az stílus dolgában igen éretlen lehetett. Igalban viszont Baumgartnernél maradt egy csendéletem, amiben már éreztem a képi szerkezetet, és sejtettem-tudtam, hogy azon az úton fogok tovább indulni.”¹⁴ Szigorú önértékelése ellenére a festő pályájának e korábban kevésbé ismert periódusából fennmaradt alkotások ma az életmű reprezentatív darabjai közé tartoznak. Erőtéljes, csaknem villódzó színpázmákból építkező kompozíciói közül csendéletei elsősorban a cézanne-i képfelfogás és a kubizmus (*Csendélet almákkal*, 1927 körül, *Csendélet gyümölcsökkel és poharakkal*, 1927 körül) tanulságait is tükrözik, ezen túl dinamikus szerkesztésű figurális kompozíciója (*A gyár udvarán*, 1927 körül) – minden közvetlen hatás nélkül – az aktivizmus, elsősorban Nemes Lampérth József és Uitz Béla műveinek robbanékony formaképzését idézi.

1928 tavaszától Barcsay Benczúr utcai műtermében kollégáival társulva már modellt is tudott fogadni, eközben megélhetését biztosítandó a Tímár utcai iparostanonc iskolában vállalt állást.¹⁵ Pályájának alakulása szempontjából meghatározó esemény az 1928 nyarán Szentendrre tett utazás, hiszen miután 1929-ben tagja lett a Szentendrei Festők Társaságának, haláláig minden nyáron visszatért ide. 1929 nyarán már hosszabb időt a városkában töltött, ennek emlékére *Szentendrei táj* (1929 körül) című lavírozott tusrajza.

„Egészében véve, a második párizsi út fontosabb lett számomra, mint az első. (...) mintha hályog esett volna le a szememről – tisztán láttam, megértettem mindent. Megértettem, hogy a kubizmus nélkül – bár nem szeretem az izmusokat – egészen más lett volna a század képzőművészete. Megéreztem, hogy a térnek és a formának, illetve a kettő közötti kapcsolatnak milyen nagy szerepe van és volt mindig is a képzőművészetben. E nélkül képzőművészetről beszélni nem lehet (...)”¹⁶ – foglalta össze elsősorban Picasso, Braque és Matisse festészetének hatása nyomán revelációszerű élményeit. Barcsay párizsi tanulmányútjait követően először 1931 októberében jelentkezett gyűjteményes kiállítással a Tamás Galériában. Itt a *Munkáslány* (1928) és a *Testvérek* monumentális kompozícióit néhány Szentendrén készült alkotás egészítette ki, de a törzsanyagot a meudoni tájat, Párizs külvárosát bemutató művek azon sora adta, ahol Barcsay az árnyékokkal szabdaltnak tűnő falak geometriájában a képtér síkობól felépülő szerkezetét fedezte fel. Ez a szemléletbeli változás a *Szajna-híd* (1930 körül) című olajfestmény oldott kubizmusán át a *Külváros, Meudoni táj* (1930), valamint az ugyanebben az esztendőben minden bizonnyal Szentendrén készült, tiszta színsíkokból építkező *Táj* (1930) című temperakép egyre szikárabb kompozíciós rendjében is megfigyelhető.

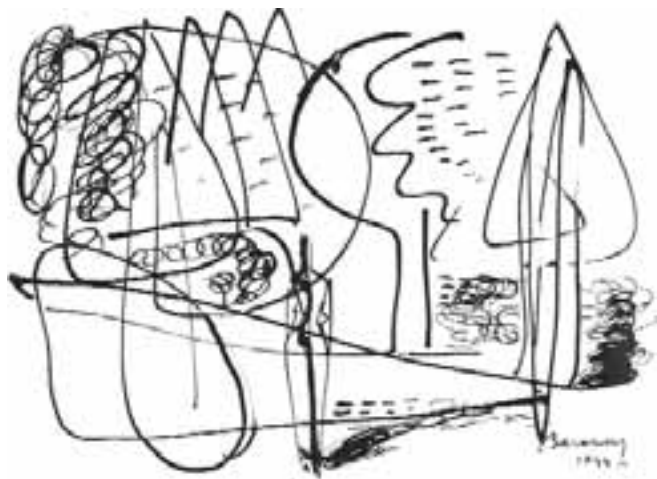
A húszas évek végétől rendszeresen Szentendrén dolgozó Barcsay jellegzetes, rálátásos tájképein konok hűséggel tért vissza a szülőföld inspirálta tájélmény alapmotívumaihoz. „Csak a dombok a nagy formák, a tömegek gyűrődései – csak ezek vonzottak” – emlékezett vissza erre az időszakra a festő.¹⁷ A rálátásos tájkép, mint téma először az 1931-ben készült szentendrei és máriaremetei tájat ábrázoló rézkarcain tűnt fel. Az ezzel egy időben készült, később nagyjából megsemmisített tájrajzokat Barcsay pusztán előkészületnek tartotta a majd megfestendő képhez. Megfogalmazása szerint: „Kontúrokkal próbáltam kifejezni a teret. Az a festői kérdés izgatott, hogyan tudnám a természetben látni dolgokat a síkba, vagyis a »két dimenzióba« átirni.”¹⁸ A tér és a forma kapcsolatát érzékeny vonalháló segítségével feltérképező, egyértelmű szemléletváltást tükröző műveit, köztük a szentendrei *Kőhegyet* (1931) ábrázoló, a helyszínen készült tenyérnyi rézkarcát Barcsay először 1931-ben mutatta be a Tamás Galériában. Míg az olyan részletek, mint az elszórtan megjelenő házak lendületes, mégis kristálytömörű megfogalmazása kifejezetten Barcsay korabeli tájképeinek sajátja, addig a festmények részletformáiban feltűnő játékos, rajzi elemek a barát és pályatárs, Paizs Goebel Jenő képein is felfedezhetők. Barcsay *Dombos tájat* (1934) ábrázoló, könnyed ecsetjárású akvarelljét tiszta színekből építkező kolorit, síkban kibontakozó, levegős távlat, szabadon egymásba áramló forma és tér jellemzi. Mindez a posztimpresszionista vagy naturalista természet szemlélettől eltérő, olyan újfajta természetlátás lehetőségét

Barcsay Jenő Benczúr utcai műtermében – 1932

hordozta magában, amely valamivel korábban Gadányi Jenő *Élmény és természet* (1927) című írásában is megfogalmazódott.

Barcsayt a monumentális asszonyalakokat megjelenítő, és a táj rejtett erővonalait feltáró „szerkezetes” festői világa a harmincas években nemcsak a szentendrei művésztelep, de a KUT kiállításainak is markáns, meghatározó képviselőjévé teszi. Az 1934-ben a Nemzeti Szalonban rendezett KUT-kiállítás élete első igazi nagy sikerét jelentette, hiszen műveit, középen a kétalakos *Munkásnők* (1933) című kompozícióval, tájképeivel és csendéleteivel a fő helyre, a nagyterem középső falára akasztották. A korábban konzervatívnak tartott Barcsay ekkor Vaszary elismerését is elnyerve a KUT új generációt képviselő, modern fiatal művészeinek (Medveczky, Gadányi, Hincz stb.) élvonalába került. A következő két esztendő rendkívül termékeny időszakát az 1936-os Ernst Múzeumbeli gyűjteményes kiállítás összegezte. Kállai Ernő a kiállítás kapcsán megjelenő tanulmányában, mint a Nyolcak és Nemes Lampérth József nyomdokain haladó, az expresszív formavilágot kiteljesítő, monumentális vízió megfogalmazóját üdvözölte Barcsayt.¹⁹ Meglátása szerint a festő méltóságteljes asszonyalakjaiban (*Munkásnők*, 1935) „mintha a székely népballadák lelke” kelne életre, tájképeinek „rögbezsúfolt látomása” pedig Nagy István tájszemléletével rokon.²⁰ Az évtized közepétől Barcsay festői érdeklődése a rálátásos tájképektől fokozatosan az intímabb hangvételű, patakpartot, erdő- vagy városrészletet megjelenítő kompozíciók felé fordult. Míg a városka egymás fölé torló utcáit szűk képtérbe zsúfoló temperaképeit erőteljes kontúrokkal tagolt, komplementerekből építkező színdinamika (*Tájkép házakkal*, 1935 körül), addig a szentendrei belső kertek világát felidéző akvarelljeit meleg fényű, telt színek, Ámos Imre munkáival rokon, át-szellemült megfogalmazás jellemzi (*Kert vörös oszloppal*, 1937). Barcsay színesedő palettájára az 1938-as KUT-

Vonalritmus – 1944 – tus, tollrajz, papír –
12,5x17,5 cm

kiállítás előszavában Kállai Ernő, valamivel később Lyka Károly is felhívta a figyelmet.²¹ Mindemellett Barcsay ezidőtájt festett, sötét kontúrokba foglalt *Altatódal* (1938 körül) című festményén a korszakot jellemző szociális érzékenységű, „új valóságlátás” is érvényesül.

Barcsay az 1940-es évek elején, amikor Észak-Erdély Magyarországhoz tartozott, gyakran hazalátogatott Németre, ahol a maga készítette festékekkel expresszív, testes faktúrájú műveket festett.²² Ezt a periódust később nem érezte folytathatónak, palettájának újbóli színesedése, amelyről 1944-es Alkotás Művészeti Társaságban gyűjteményes kiállításának kapcsán Kállai Ernő és Ámos Imre is megemlékezett, talán ennek a felismerésnek is köszönhető.²³ A háború inséges időszakának alig egy-két vonallal modellált kisgrafikai közé tartozik Barcsay *Vonalritmus* (1945) című lapja, amelyen az emberi alak határozza meg a fák közt dróthálószerűen kibomló teret. Az ornams jellegű formaadás és az expresszív színkezelés gyakran szinte megtévesztő hasonlatossággal tűnik fel Bene Géza és Gadányi Jenő korabeli művein is.

Barcsay 1945 után a Magyar Képzőművészeti Főiskola anatómia és szemléleti látszattan tanáraként nemzedékek sorát tanította a látás művészetére. Munkásságának jelentős állomása az 1949-ben rajzolt, monumentális nőalakokat ábrázoló karton, mely mozaikművészetének is kiindulópontja lett. Az ötvenes évekbeli, kisméretű figurális kompozícióinak jellegzetes témája egyrészt az itáliai trecento és quattrocento festészetének hatását tükröző, giottói formaképzésű arc, és a gondolkodó nőalak (*Ülő gondolkodó*, 1957), másrészt a számos változatban megfestett, szimbolikus jelentéssel telítődő, üres festőállvány (*Két fej festőállvánnyal*, 1961, *Festőállvány székekkel*, 1961). Ma már forrásértékű dokumentumnak számít a szentendrei Régi művésztelep egykori épületének részletét, a filagóriát megörökítő kisméretű olajképe (*Lépcsőfeljárat*, 1956). Barcsay bármily elvont képalkotói módszerrel élt a továbbiakban, sohasem szakadt el teljesen a természettől. Tanárként és művészként autonómiáját mindvégig megőrizte, miközben

egyfajta integráló szerepet töltött be a természetelví és az absztrakt festészet képviselői között.²⁴ A hatvanas években készült rajzain végtelen türelemmel tárta fel a tér és forma bonyolult szövedékét, ugyanakkor festményein a meditatív telítettségű, elvont képalkotásáig jutott el. Beszélgető asszonyalakokat megjelenítő műveinek kiegyensúlyozott arányrendszere az ikonok világát idézi. A hetvenes években készült alkotásait lírai absztraktnak nevezhető geometrikus formanyelv, végül elsősorban a fekete-fehér kontrasztjára építő, redukált színvilág jellemzi. Utolsó művein a hiány jelképes értelmet kapott. Az 1978-ban megnyílt szentendrei Barcsay Múzeum létrehozásában annak idején még az idős mester is tevékenyen részt vett.

A Haas Galéria magán- és közgyűjtemények gazdag kollektívából válogató tárlata az eddig kevésbé ismert, alkotói periódusok bemutatása révén átfogó keresztmetszetet adva, új megvilágításba helyezi az életművet.

VERBA ANDREA

- 1 „Zseni magazin”: a Képzőművészeti Főiskola epreskertti gipszraktára, ahol Barcsay főiskolai tanulmányainak hat éve alatt többed-magával lakott. Vö. Barcsay 2000. 51–57.
- 2 Károlyi 2000. 103.
- 3 „... akkor még nem megfestettem, hanem lefestettem a tájakat ...” In: Petényi 1986. 15. 22. jegyz.
- 4 Zsákovics Ferenc: *A rézkarcoló nemzedék 1921–1929. A rézkarcoló művészet megújulása Magyarországon az első világháború után*, Miskolci Galéria, 2001. 29–30. 71. jegyz.
- 5 Barcsay 2000. 66., valamint Csoportkiállítás. Barcsay Jenő, Goebel Jenő, Istókovits Kálmán, Kotász Károly, Szemere Lenke, Tóth Gyula, Ernst Múzeum, 1925.
- 6 Barcsay 2000 66–75. Vö. Barcsay Jenő Párizsból Varga Nándor Lajoshoz írt leveleit. (Paris, 1926. XI. 23., XII. 13., 1927. II. 21.) In: Varga Nándor-hagyaték. Ezúton szeretnék köszönetet mondani Zsákovics Ferencnek, hogy a levelek másolatait rendelkezésemre bocsátotta.
- 7 Barcsay 2000. 75. Vö. Verba 2001. 351–352.
- 8 Barcsay 2000. 80.
- 9 Barcsay Jenő levelezőlapja, Igal, 1927. augusztus 11. SZFM Ltsz.: 7575–2001/4. Vö. Verba 2001. 352.
- 10 Sümegi-Tóth 1994. 6–7.
- 11 Vö. Zwickl András (szerk.) *Árkádia tájain*. Szőnyi István és köre 1918–1928. MNG, 2001. 32. 36. 179. 225.
- 12 Sümegi-Tóth 1994. 6–7.
- 13 Zwickl 2001. 179. 225. Vö. Barcsay Jenő levelezőlapja, Törökoppány, 1927. szeptember, SZFM Ltsz.: 7575–2001/2. Vö. Verba 2001. 353.
- 14 Sümegi-Tóth 1994. 7.
- 15 Barcsay 2000. 82–85. 88–89.
- 16 Barcsay 2000. 94–95.
- 17 Barcsay 2000. 108.
- 18 Vö. Petényi 1986. 28. 52. jegyz.
- 19 Kállai 1936. 137.
- 20 Kállai 1936. Vö. Mazányi 2003, 21. 11. jegyz.
- 21 Barcsay képei, mint írja Kállai; „... újabban sokkal festőibbek és színesebbek, mint az első kiállításakor az Ernst Múzeumban. ...” In: Kállai Ernő: *Két festő, egy szobrász*. Barcsay Jenő, Dési Huber István és Székessy Zoltán kiállítása. KUT Képzőművészek Új Társasága Kiállítása, kat. előszó, Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület, 1938. október 30–november 13., Vö. Lyka Károly: *Három erdélyi művész kiállítása az Ernst Múzeumban*, Pesti Hírlap, 1938. dec. 4., 29.
- 22 Barcsay 2000. 124–127.
- 23 Barcsay 2000. 126. Vö. Kállai 1944. és Ámos Imre: *Napló, versek, vázlatkönyvek, levelezőlapok (Források)*. Közreadja, jegyzetelte, a képeket válogatta és az utószót írta: Egri Mária. Kőbányai János (szerk.). *Múlt és Jövő Könyvek*, Budapest, 2003. 46.
- 24 Károlyi 2000. 100.

Táj – 1930 – tempera, papír – 31,4x48 cm

Szajna-híd – 1930 körül – olaj, vászon – 50x60 cm

A gyár udvarán – 1927 körül – olaj, vászon
– 81x80 cm

Kubikusok – 1927 körül – olaj, vászon
– 90,5x78 cm

Csendélet almákkal – 1927 körül – olaj, vászon, 73x84 cm

Dombok vörös tetős házakkal – 1935 körül – vegyes technika, papír – 48,5 x 67,5 cm

Ülő nő – 1936 körül – olaj, vászon – 112x92 cm

Altatódal – 1938 körül – olaj, vászon – 102x71 cm

Dombos táj – 1934 körül – tempera, papír – 53x65 cm

Tájkép házakkal – 1935 körül – tempera, karton, 51x70 cm

Életrajzi adatok

1900. január 14-én született a Kolozs megyei Katonán (Catina). Erdélyi nemesi család leszármazottja. Eredetileg zenészeknek készült, de sokat rajzolt már gyermekként is.
- 1919-ben Trianon után jött át Magyarországra.
- 1919–1924 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatója, mesterei Vaszary János és Rudnay Gyula voltak.
- 1925–1928 a nyarakat Mártélyon töltötte.
- 1926-tól állami ösztöndíjjal Párizsba, majd 1927 áprilisában Olaszországba utazott.
- 1927 nyarán előbb Igalban, majd Törökkoppányban dolgozott.
- 1929-ben a Szentendrei Festők Társaságának tagjává választották, Szentendre egy életre meghatározóvá vált számára.
- 1929–1930 újra Párizsban találjuk ösztöndíjjal. Ekkor Cézanne, Van Gogh művészete és a kubizmus hatott rá döntően.
- 1931–1945 között egy fővárosi iparostanonc iskolában tanított.
- 1926-ban az Ernst Múzeumban rendezett nagy KUT kiállításról Vaszary kizsúrizte művét.
- 1934-ben a KUT-Fiatalok kiállításán a Nemzeti Szalonban már főszerepet kaptak művei.
- 1935-től kezdődően a KUT feloszlataiság a társaság választmányi tagjaként tevékenykedett.
- 1938-ban megkapta a Szinyei Merse Pál Társaság Zichy Mihály grafikai díját.
- 1945-től a Magyar Képzőművészeti Főiskolán az anatómia és a szemléleti látszattan professzora volt.
- 1954-ben Kossuth-díjjal tüntették ki.
- 1955-ben Tornyai-díjas.
- 1962-ben Párizsba utazott.
- 1964-ben Érdemes művész.
- 1967-ben Pro Arte-díjat kapott.
- 1969-ben Kiváló Művész.
- 1970-ben Ile Festival International de Peinture (Nemzetközi festészeti fesztivál) díját nyerte el.
- 1978-ban megnyílt Szentendrén a Barcsay Múzeum.
- 1983-ban SZOT-díjat kapott.
- 1985-ben Kossuth-díjjal tüntették ki.
1988. április 2-án hunyt el Budapesten.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI

- 1931 Tamás Galéria, Budapest (Vaszko Ödönnel)
- 1944 Alkotás Művészház, Budapest

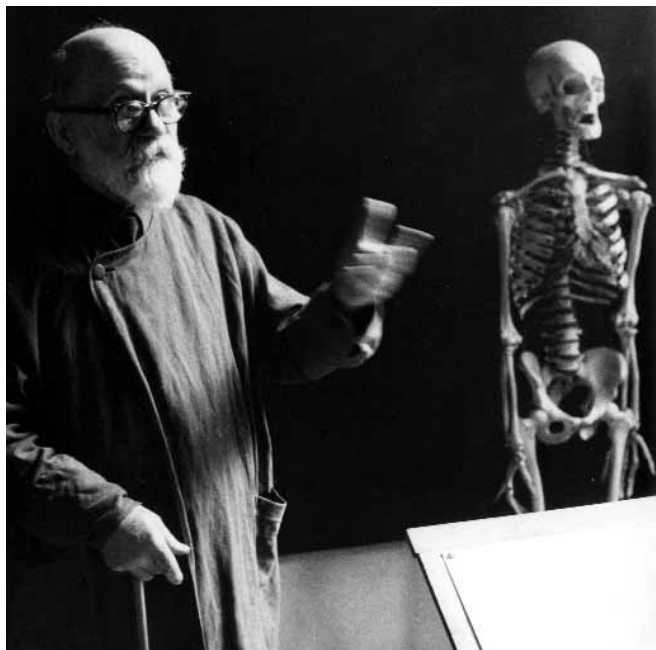

Az Ernst Múzeum Öt festő, egy szobrász című tárlatán, 1943 (Balról jobbra állnak: Pálffy Péter, Gadányi Jenő, Dési Huber István, Borsos Miklós, Barcsay Jenő, Domanovszky Endre, középen ül: Lyka Károly)

- 1947 Művész Galéria, Budapest
- 1957 Nemzeti Szalon, Budapest
- 1964 XXXII. Velencei Biennálé, Velence (Csohány Kálmánnal, Segesdy Györggyel)
- 1966 Ernst Múzeum, Budapest
- 1967 Herman Ottó Múzeum, Miskolc
- 1969 Ferenczy Múzeum, Szentendre
- 1970 Műcsarnok, Budapest
- 1971 Janus Pannonius Múzeum Modern Képtár, Pécs
- 1972 Helikon Galéria, Budapest
- 1975 Hatvani Galéria, Hatvan; Magyar Kultúra Háza, Varsó
- 1976 Uitz Terem, Dunaújváros
- 1977 Vörös Kápolna, Balatonboglár
- 1982 Műcsarnok, Budapest
- 1984 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
- 1985 Műcsarnok, Győr; Dürer Terem, Gyula
- 1986 Műhely Galéria, Szentendre
- 1987 Erdei Ferenc Művelődési Központ, Kecskemét
- 1990 Városi Galéria, Nyíregyháza
- 2000 Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest
- 2006 Barcsay Múzeum, Szentendre

VÁLOGATOTT CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK

- 1925, 1932, 1936, 1937, 1938, 1941 Ernst Múzeum, Budapest
- 1945–1947 Európai Iskola kiállításai, Budapest
- 1966 Exposition de Peinture, Sculpture et Arts Graphiques Hongrois du Xe au XXe siècle, Párizs

Barcsay Jenő anatómia órát tart a Képzőművészeti Főiskolán, 1974

- 1968 Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Volkswang, Essen
 1969 I. Nürnbergi Biennálé, Nürnberg
 1970 IIe Festival International de Peinture (Nemzetközi festészeti fesztivál), Cagnes-sur-Mer
 1976 XXXVII. Velencei Biennálé, Velence
 1980 XXXIX. Velencei Biennálé, Velence

ÍRÁSAI

- Művészeti anatómia*, Budapest, 1953.
Ember és drapéria, Budapest, 1958.
Forma és tér, Budapest, 1966.
Pályám emlékezete. Sorsom, emlékeim, Új Írás, 1977/6.
Munkám, sorsom, emlékeim. (Sajtó alá rendezte, utószót írta: Károlyi Zsigmond) Budapest, Magyar Képzőművészeti Egyetem, 2000.

VÁLOGATOTT IRODALOM

- Kállai Ernő: *Barcsay Jenő*, Magyar Művészet, 1936/5., 137–142.
 Kállai Ernő: *Barcsay Jenő új képei.* In: Barcsay Jenő festőművész kiállítása (kat.), Alkotás Művészház, 1944.
 Kállai Ernő: *Barcsay Jenő*, Alkotás, 1948/1–2., 4–5.
 Lyka Károly: *Barcsay Jenőről*, In: Barcsay Jenő festőművész kiállítása (kat.), Nemzeti Szalon, 1957.
 Genthon István: *Barcsay Jenő*, Művészettörténeti Értesítő, 1958/2–3., 104–115.
 Székely Zoltán: *Beszélgetés Barcsay Jenővel 1958*, Művészettörténeti Tanulmányok, Művészettörténeti Dokumentációs Központ Évkönyve 1956–58, Budapest, 1960., 185–199.
 Genthon István: *Jenő Barcsay*, Acta Historiae Artium, Budapest, 1963/3–4., 371–392.

- László Gyula: *Barcsay Jenő*, Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1963.
Barcsay-szám (Több szerzővel, visszaemlékezésekkel.), Művészet, 1974/2., 3–29.
 Petényi Katalin: *Barcsay Jenő*, Corvina Kiadó, Budapest, 1974.
 Genthon István: *Barcsay Jenő*, Budapest, 1974.
 Bojár Iván: *Vallomás egy műalkotásról. Barcsay Jenő Szentendre mozaikja*, Képzőművészeti Alap Kiadó, Budapest, 1975.
 Haulisch Lenke: *A szentendrei festészet kialakulása, története és stílusa 1945-ig*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977., 27–29.
Barcsay Gyűjtemény, Szentendre (Kat., összeáll. Petényi Katalin), PMMI, Szentendre, 1978.
 Frank, János: *Recent Work by Jenő Barcsay*, New Hungarian Quarterly, 1982/88.
 Moldvay Győző: *Emlékek Vásárhelyről. Beszélgetés Barcsay Jenővel*, Új Tükör, 1982/24., 28.
 Petényi Katalin: *Barcsay Jenő*, Corvina Kiadó, Budapest, 1986.
Tisztelet a Mesternek. Születésnap levelek Barcsay Jenőhöz. Bihari József (szerk.), PMMI, PMMKK, Szentendre, 1987.
 Sümegi György–Tóth Piroska: *Egy délután Barcsay Jenőnél; Művészeti anatómia tegnap és ma.* In: Idekint és odabent. Beszélgetések képzőművészetről. Békéscsaba, 1994., 5–23.
 Károlyi Zsigmond: *A Barcsay-centenárium. Kérdő: Nagy Zoltán*, Kortárs, 2000/5., 98–104.
 Verba Andrea: *Emlékek és élmények, Barcsay Jenő pályája 1926 és 1931 között néhány korabeli dokumentum tükrében.* In: Korkes Zsuzsa (szerk.) Kutatások Pest megyében III., Pest Megyei Múzeumi Füzetek 6., PMMI, Szentendre, 2001., 350–356.
 Verba Andrea: *Barcsay Jenő: Dombos táj, 1933.* In: Nemes Galéria évkönyve, Budapest, 2001., 52–53.
 Bodonyi Emőke: *Barcsay Jenő: Erdő belseje, 1935 k.* In: Nemes Galéria évkönyve. Retrospektív 1990–2000, Budapest, 2003., 10–11.
 Mazányi Judit (szerk.) *XX. századi magyar művészet Szentendréről nézve. Válogatás a Ferenczy Múzeum gyűjteményéből*, PMMI, Szentendre, 2003.
 Verba Andrea (szerk.) *Új természetkép. A tájbrázolás változása az 1930-as és 40-es években*, PMMI, Szentendre, 2004.
Merítés a KUT-ból X. Jubiláris kiállítás. Barcsay Jenő, Dési Huber István, Frank Frigyes, Ilosvai Varga István, Karikás Ilona, Kmetty János, Medveczky Jenő, Modok Mária, Paizs Goebel Jenő, Schubert Ernő, Sugár Andor és Szin György műveiből, kat. bev. tan: Kopócsy Anna, Budapest, Haas Galéria, 2006.
 Bodonyi Emőke–Tóth Antal (szerk.) *A Szentendrei Művésztelep és a Szentendrei Festők Társaságának iratai és dokumentumai 1926–1951*, PMMI, Szentendre, 2007.
 Tóth Antal (szerk.) *A Szentendrei Régi Művésztelep*, Budapest, Corvina Kiadó, 2007.

Műtárgylista

1. *Kisfiú fehérgalléros ingben* – 1923 körül – olaj, vászon – 53x45 cm – j.j.l.: Barcsay – Kieselbach gyűjtemény
2. *Női fej* – 1923 körül – olaj, vászon – 55,5x50 cm – j.b.f.: Barcsay – Magántulajdon
3. *Bolond* – 1923 körül – olaj, vászon – 103x77 cm – j.j.l.: Barcsay – Kieselbach gyűjtemény
4. *A falu bolondja* – 1923 körül – olaj, vászon – 50x40 cm – j.b.l.: Barcsay – Magántulajdon
5. *Szegények* – 1924 előtt – rézkarc, papír – 24,8x18,6 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria (MNG), Ltsz.: 93.21
6. *Vakok* – 1924 – rézkarc, papír – 16,3x19,3 cm – j.j.l.: Barcsay Jenő 924 – MNG, Ltsz.: 97.1
7. *Alkonyat* – 1925 körül – olaj, vászon, 77x93 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
8. *Poros úton (Tanyavilág)* – 1926 – olaj vászon – 68x95 cm – j.j.l.: Barcsay 926 – Magántulajdon
9. *Testvérek* – 1926 körül – olaj, vászon – 77x58 cm – j.b.l.: Édes lelkem Béla bátyám őszintén festettem a képet Barcsay – Janus Pannonius Múzeum (JPM), Pécs, Ltsz.: 68.221
10. *Csendélet almákkal* – 1927 körül – olaj, vászon – 73x84 cm – j.j.l.: Barcsay – Haas gyűjtemény
11. *Csendélet kertben, Hátoldalon: Táj gyárral, szénakazlakkal* – 1927 körül – olaj, vászon – 70x91cm – j. n. – Haas gyűjtemény
12. *Csendélet* – 1927 körül – olaj, vászon – 62,5x74,5 cm – j.b.l.: Barcsay – Magántulajdon
13. *Kubikusok* – 1927 körül – olaj, vászon – 90,5x78 cm – j.b.l.: Barcsay – Ferenczy Múzeum, Szentendre, Ltsz.: 74.19
14. *A gyár udvarán* – 1927 körül – olaj, vászon – 81x80 cm – j.n. – Kieselbach gyűjtemény
15. *Csendélet gyümölcscsés és poharakkal* – 1927 körül – olaj, vászon – 61x81 cm – j.b.l.: Barcsay – Kieselbach gyűjtemény
16. *Férfifej* – 1928 – rézkarc, papír – 26,7x20 cm – j. n. Aláírva j.l.: Barcsay – MNG, Ltsz.: 83.7
17. *Önarckép* – 1928 – rézkarc, papír – 8x7 cm – j.n. Aláírva j.l.: Barcsay – MNG, Ltsz.: 1948–3118
18. *Félakt* – 1928 körül – olaj, vászon – 70,5x60,5 cm – j.j.f.: Barcsay – JPM, Pécs, Ltsz.: 59.101
19. *Szentendrei táj* – 1929 – lavírozott tus, papír – 31,8x40,4 cm – j.j.l.: Barcsay – MNG, Ltsz.: 56.37
20. *Táj* – 1930 – tempera, papír – 31,4x48 cm – j.j.l.: Barcsay 930 – MNG, Ltsz.: 1935–2990
21. *Külváros (Meudoni táj)* – 1930 – tus, tempera, ceruza, papír – 30x46 cm – j.b.l.: Barcsay – Ferenczy Múzeum, Szentendre, Ltsz.: 82.10
22. *Meudoni táj* – 1930 – tempera, papír – 31,5x48 cm – j.b.k.: Barcsay 930 – MNG, Ltsz.: 2486
23. *Szajna-híd* – 1930 körül – olaj, vászon – 50x60 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
24. *Máriaremete* – 1931 – rézkarc, papír – 16x24 cm – j.n. Aláírva j.l.: Barcsay – MNG, Ltsz.: 1955–4662
25. *Szántóföldek, Máriaremete* – 1931 – rézkarc, papír – 15,5x15,8 cm – j. n. Aláírva j.l.: Barcsay Jenő – MNG, Ltsz.: 63.68
26. *Kőhegy* – 1932 – rézkarc, papír – 16x24 cm – j. n. Aláírva j.b.l.: Barcsay – MNG, Ltsz.: 1938–2591
27. *Kettős arckép* – 1933 körül – szén, tus, papír – 44x60,2 cm – j.j.f.: Barcsay, j.k.l.: Barcsay – Városi Képtár, Győr, Radnai gyűjtemény, Ltsz.: R.892
28. *Női arc* – 1933 körül – akvarell, papír – 49x37 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
29. *Dombos táj* – 1934 – fehér kréta, akvarell, papír – 36,2x50 cm – j.j.l.: Barcsay – MNG, Ltsz.: 58.334
30. *Dombvidék* – 1934 – szén, papír – 42x63 cm – j.b.l.: Barcsay – Városi Képtár, Győr, Radnai gyűjtemény, Ltsz.: R.895
31. *Dombos táj* – 1934 körül – tempera, papír – 53x65 cm – j.j.l.: Barcsay – Városi Képtár, Győr, Radnai gyűjtemény, Ltsz.: R.396
32. *Szentendrei táj* – 1934 körül – olaj, tempera, vászon – 73x79 cm – j.j.l.: Barcsay – Kieselbach gyűjtemény
33. *Férfi arcképe* – 1935 – szén, papír – 45x35,5 cm – j.j.l.: Barcsay 935 – Városi Képtár, Győr, Radnai gyűjtemény, Ltsz.: R.891
34. *Tájkép házakkal* – 1935 körül – tempera, karton – 51x70 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
35. *Házak fák között* – 1935 körül – tempera, papír – 60x80 cm – j.j.l.: Barcsay – Városi Képtár, Győr, Radnai gyűjtemény, Ltsz.: R.392

Kettős arckép – 1933 körül – szén, tus, papír – 44x60,2 cm

36. *Táj nőalakkal – 1935 körül* – szén, papír – 48x60,3 cm – j.j.l.: Barcsay – JPM, Pécs, Ltsz.: 68.400
37. *Dombok vörös tetős házakkal – 1935 körül* – vegyes technika, papír – 48,5x67,5 cm – j.b.l.: Barcsay – Kieselbach gyűjtemény
38. *Szentendrei köz feszülettel – 1935 körül* – olaj, karton – 48,5x63 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
39. *Szentendrei kapu – 1935* – olaj, vászon – 75x78 cm – j.j.l.: Barcsay – JPM, Pécs, Ltsz.: 57.122
40. *Szentendre – 1935* – olaj, vászon – 91x100 cm – j.j.l.: Barcsay – JPM, Pécs, Ltsz.: 68.408
41. *Asszony – 1936 körül* – olaj, vászon – 100,5x70 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
42. *Ülő nő – 1936 körül* – olaj, vászon – 112x92 cm – j.j.f.: Barcsay – Magántulajdon
43. *Kert vörös oszloppal – 1937* – akvarell, papír – 37x40 cm – j.j.l.: Barcsay J. 937 – MNG, Ltsz.: 63.56
44. *Szentendrei táj – 1937* – akvarell, papír – 38x53 cm – j.j.l.: Barcsay – MNG, Ltsz.: 1940–3562
45. *Színes táj – 1937* – akvarell, papír – 38x53 cm – j.j.l.: Barcsay 1937 – JPM, Pécs, Ltsz.: 57.126
46. *Altatódal – 1938 körül* – olaj, vászon – 102x71 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
47. *Konstruktív enteriőr – 1938 körül* – olaj, vászon – 90x80 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
48. *Három fa – 1940 körül* – olaj, pasztell, papír – 80x70 cm – j.j.l.: Barcsay – JPM, Pécs, Ltsz.: 68.395
49. *Tájkép nőalakkal – 1940 körül* – olaj, pasztell, vászon kartonra ragasztva – 58x76 cm – j.j.l.: Barcsay – JPM, Pécs, Ltsz.: 68.396
50. *Fák – 1940 körül* – olaj, pasztell, papír – 46,5x64 cm – j.j.l.: Barcsay – JPM, Pécs, Ltsz.: 82.37
51. *Házak – 1943 körül* – pasztell, papír – 17x22 cm – j.k.l.: Barcsay – JPM, Pécs, Ltsz.: 82.144
52. *Házak – 1943 körül* – kréta, tus, papír – 16,5x22,5 cm – j.j.l.: Barcsay – JPM, Pécs, Ltsz.: 86.78
53. *Vonalritmus – 1944* – tus, tollrajz, papír – 12,5x17,5 cm – j.j.l. Barcsay 944 – MNG, Ltsz.: 7976
54. *Kompozíció lovassal – 1945* – tus, papír – 15x16,7 cm – j.j.l.: Barcsay – MNG, Ltsz.: 1946–4007
55. *Kompozíció két alakkal – 1945* – tus, akvarell, pasztell, papír – 17,4x23 cm – j.j.l.: Barcsay – MNG, Ltsz.: 1946–4008
56. *Ház belseje két alakkal – 1945* – olaj, tus, papír – 15x16 cm – j.j.l.: Barcsay – MNG, Ltsz.: 1946–4006
57. *Lépcsőfeljárat (Ház lépcsőfeljárattal) – 1956* – olaj, vászon – 25,5x21 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
58. *Leányfej (Fejtanulmány) – 1957* – olaj, vászon – 23,5x16,5 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
59. *Ülő gondolkodó (Könyöklő, Gondolkodó) – 1957* – olaj, vászon – 24x19,5 cm – j.j.f.: Barcsay – Magántulajdon
60. *Ülő gondolkodó (Freskóterv) – 1957* – olaj, vászon – 45,3x24 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
61. *Csendélet sárga korsóval (Korsós csendélet) – 1957* – olaj, vászon – 17x27 cm – j.j.f.: Barcsay – Magántulajdon
62. *Festőállvány székkal – 1961* – olaj, vászon – 65,5x25,5 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
63. *Két fej festőállvánnyal – 1961* – olaj, vászon – 22x30,5 cm – j.b.l.: Barcsay 1961 – Magántulajdon
64. *Háztömb vörösben – 1964* – olaj, farost – 25x30 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
65. *Páholyan (Szentendrei mozaik terörészlet) – 1969* – olaj, vászon – 90x100 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
66. *Beszélgetők – 1970 körül* – olaj, farost – 30x50 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
67. *Templom – 1970* – olaj, fa – 30x40 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon
68. *Kompozíció – 1975 körül* – olaj, vászon – 70x90 cm – j.j.l.: Barcsay Jenő – Magántulajdon
69. *Fény-árnyék – 1980* – olaj, vászon – 30x60 cm – j.j.l.: Barcsay – Magántulajdon

A kiállítás anyagát válogatta, rendezte és a katalógus szerkesztésében közreműködött:

Haas János, Kopócsy Anna, Verba Andrea, Zsákovics Ferenc
Munkatársak: Kövécs Luca, Kenyeres Ibolya
Fotók: Janus Pannonius Múzeum – Fűzi István, Magyar Nemzeti Galéria – Fehér Katalin, Mester Tibor, Városi Képtár, Győr, Radnai gyűjtemény, Kieselbach Archívum
Grafikai tervezés: Székelyhidi Ilona – GRAF-ICA Bt.
Nyomdai kivitelezés: Porszinter Nyomda, Budapest

Köszönetet mondunk a kiállításon szereplő művek kölcsönzéséért

Bereczky Lorándnak, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatójának és munkatársainak; dr. Fabényi Júliának, a pécsi Janus Pannonius Múzeum igazgatójának; N. Mészáros Júliának, a győri Városi Képtár igazgatójának; dr. Kálnoky-Gyöngyössi Mártonnak, a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága és a szentendrei Ferenczy Múzeum igazgatójának; a magángyűjtőknek; valamint Kónya Mártának és Kónya Ferencnek, Barcsay Jenő jogutódainak.

A kiállított művek és a katalógus megtekinthető az interneten is:
www.haasgaleria.hu

A kiállítás a Budapesti Őszi Fesztivál, valamint a Magyar Festészet Napja rendezvénye.

ISSN 1588-8819

A kiállítás megvalósulását támogatta:
 Budapest Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága,
 Belváros-Lipótváros, Budapest Főváros V. kerületi
 Önkormányzata Kulturális, Emberi jogi és Kisebbségi Bizottsága.

Köszönetet mondunk a Raiffeisen Bank Zrt.-nek a katalógus megjelenítéséhez nyújtott támogatásáért.

HILLTOP

A Galéria kiállításait a Hilltop Neszemély Zrt. támogatja boraival

Borító 1. oldalán:

Csendélet – 1927 körül
 – olaj, vászon – 62,5x74,5 cm

Borító 4. oldalán:

Festőállvány székkal – 1961
 – olaj, vászon – 65,5 x 25,5 cm

Két fej festőállvánnyal – 1961 – olaj, vászon – 22x30,5 cm

*Ülő gondolkodó (Könyöklő, Gondolkodó) – 1957
– olaj, vászon – 24x19,5 cm*

*Lépcsőfeljárat (Ház lépcsőfeljárattal) – 1956
– olaj, vászon – 25,5x21 cm*

HAAS GALÉRIA

GALÉRIA ÉS KIÁLLÍTÓTEREM

1055 Budapest, Falk Miksa u. 13. magasföldszint 2. • Telefon/Fax: 302-5337 Mobil: 06-20-983-7246
E-mail: haasgaleria@mail.tvnet.hu • Internet: www.haasgaleria.hu

H-1055 Budapest, Falk Miksa Str. 13., ground-floor 2. • Phone/Fax: (36-1) 302-5337 Mobile: (36-20) 983-7246
E-mail: haasgaleria@mail.tvnet.hu • Website: www.haasgaleria.hu